

GAZETA LWOWSKA

WYCHODZI KAŻDEGO POWSZEDNIEGO DNIA POPOŁUDNIU

<p>Ceny prenumeraty:</p> <p>We Lwowie bez doręczenia do domu . . . mies. zł. 2—, kwart. 6— z dostawą do domu . . . mies. zł. 2-40, kwart. 7—</p> <p>Na prowincji z przesyłką pocztową . . . mies. zł. 2-40, kwart. 7—</p> <p>Zagranicą mies. zł. 5—, kwart. 15—</p>	<p>Numer telefonu REDAKCJI I ADMINISTRACJI 221-17.</p> <p>Konto PKO Lwów Nr. 504.044.</p>	<p>ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: LWÓW, UL. ZIMOROWICZA 15 l. p.</p> <p>Listy należy frankować. — Reklamacje otwarte wolne od opłaty.</p> <p>Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.</p>	<p>CENA NUMERU</p> <p>10 gr.</p>	<p>Ceny ogłoszeń:</p> <p>Za 1 wiersz milimetr. (6³/₄ cm. szer.) w zwykłych ogłoszeniach gr. 20, w nadesłaniach i nekrologach gr. 30, w kronice, repertuar, dział gospodarczy, paski w tekście gr. 10, pod nagłówkiem na pierwszej stronie zł. 7—, Tabelaryczne o 50 proc. drożej. Za jedno słowo w drobnych ogłoszeniach gr. 10, kupne i sprzedaż słowo gr. 12, matrymonialne, korespondencje prywatne słowo gr. 20, dla poszukujących pracy gr. 2. Z nastrzeżeniem miesiąc 50 proc. Zagraniczne o 50 proc. drożej.</p>
--	---	--	--	--

Sprawa hiszpańska.

To nie jest rzecz mała ani niewielkiego znaczenia lub tylko samą Hiszpanię interesującą, że w czasach dzisiejszych, kiedy cały świat zdaje się wyciągać swe siły, by zapewnić biegnącej epoce pokojowej współzycie między narodami, gdy humanitaryzm i pokrewne mu hasła tak często pojawiają się na ustach licznych ludzi, w Hiszpanii trwa od dziesięciu miesięcy bratobójcza walka a nic nie wskazuje na bliski jej koniec.

Parę już razy od początku tragicznej wojny hiszpańskiej przechodził przez Europę dreszcz niepokoju i parę już razy oczekiwano na froncie hiszpańskim jakichś decydujących rozstrzygnięć, któreby wrzescie położyły kres tym bratobójczym walkom.

Ale oczekiwania te zawsze okazywały się płonne. Ani Madryt nie został zdobyty, kiedy tego powszechnie oczekiwano, ani nie udało się na południu wielka ofensywa wojsk narodowych, po której spodziewano się ostatecznego zakończenia wojny. Wojna toczy się dalej ze zdumiewającą powolnością, jak by nikomu nie zależało na jej końcu.

Wszyscy przeciwko wszystkim. Tam nie ma jedynie wojny między Burgos a Walencją. Przeciwnie. W części opanowanej przez powstańców ścierają się gwałtownie dwie grupy, bo zwolennicy odbudowania monarchii niedwuznacznie grożą juncie w Burgos, że z bronią w ręku upominać się będą o monarchistyczną Hiszpanię. Na obszarach znajdujących się pod wpływem rządu w Walencji grasują bojówki anarchistyczne, które ogłaszają się za siły zbrojne republik, obejmujących nieraz jedno tylko miasteczko. Wreszcie Katalonia i kraj Bałkański, uznając rząd w Walencji, zmierzają jednak w rzeczywistości tylko do jak największej samodzielności i uniezależnienia się od niego.

Świat jak by nie patrzył na udręczony kraj. Trochę podnieciła go wiadomość o ustąpieniu premiera i ministra wojny Largo Caballera, — ale to tylko ze względu na interesy własne. Bo Caballero chociaż wszedł do rządu z ramienia socjalistów, chlubił się mianem „hiszpańskiego Lenina”. Od początku sprawowania rządów wziął ostry kurs na ZSRR. Dla tego też Komintern zaczął przerabiać gwałtownie Hiszpanię na jakiś iberyjski związek radziecki. Caballero był narzędziem w rękach kominternowych dyrygentów. Dziś gdy Caballero skończył swą karierę polityczną, świat poczynił wiarzyć w zahamowanie wpływów sowieckich w Hiszpanii i dla tego się tym nieco zainteresował.

Pozatem jeszcze nęka go pytanie: jak to się dzieje, że w łonie jednego narodu tak straszną i krwawą może być wojna? Czy może po Hiszpanii gotowa przyjść kolej na jakiś inny kraj?

Dotychczas na to pytanie padają przeważnie odpowiedzi pocieszające. Groza wojny na półwyspie iberyjskim tkwi w psychicznych właściwościach narodu hiszpańskiego, który cechuje południowy temperament, południowa zaciętość, mściwość i świątobowe okrucieństwo. Przeciętą publiczność europejską ma o Hiszpanii powierzchowne wyobrażenie, które stworzyli romantycy francuscy Chateaubriand i Victor Hugo. Te pojęcia o romantyzmie hiszpańskim są mocno przesadzone; jest to naród zrujnowa-

Przemówienie szefa O. Z. N. pułk. Koca.

Warszawa. 1. 6. (PAT.) Przemówienie szefa Obozu Zjednoczenia Narodowego płk. Adama Koca, wygłoszone w dniu 31 maja b. r. na ratuszu w Warszawie:

Obywatele!

Witam was, Obywatele stolicy, i w imieniu służby dziękuję za stanięcie do apelu zorganizowanej pracy dla narodu i państwa. W rozwoju organizacyjnym obozu, idąc planowo i konsekwentnie, doszliśmy do powołania władz organizacyjnych w stolicy. Jest to chwila szczególnie ważna w życiu obozu, gdy ludność centralnego ośrodka życia państwowego Polski rozpoczyna zorganizowaną pracę ideowo-polityczną dla rozbudowy wielkiej i potężnej Polski.

Nie mogąc brać udziału ze względów technicznych w zjazdach organizacyjnych, które odbywają się obecnie w całym kraju, przy tej okazji po dzielić się chcę z wami, obywatele, doświadczeniem nabytym w pierwszym, początkowym okresie życia obozu. Doświadczcie to mówię mi, że wspólna jest i jednolita wola wszystkich patriotów-Polaków, dążąca do wzmożenia siły Państwa Polskiego, wola niezłomna, niszcząca partykularze partyjne i grupowe, wroga marazmu, odważna i rzetelna, nieulegająca rozkładowym podszeptom braku wiary i bezsily. Jesteśmy w fazie dokonywania zjednoczenia narodu, stwarzając nową atmosferę społeczno-polityczną — akt, którego doniosłość głę-

boko rozumieją i odczuwają wszyscy Polacy, a który głęboko niepokoi i mobilizuje wrogie sile polskiej elementy, — ponieważ wiedzą dobrze, że nie grupa czy grupka polityczna mieć będzie możność brania dla siebie samowolnego mandatu do kierowania tym lub innym odcinkiem życia narodowego, lecz ujmie w swe ręce zwarty, karny i zdyscyplinowany wewnętrznie Obóz Zjednoczenia Narodowego. Mamy na celu stworzenie w Polsce nowej demokracji, kierowanej dobrem narodu i państwa, w której interes jednostki i interes państwa są nierozdzielnie związane ze sobą wzajemnie.

Zasada obrony kraju, w tym naszym systemie, nie jest ani truizmem, ani zasadą negatywną, naodwrot, jest punktem wyjścia do całej metody postępowania naszego, w najszerszym tego słowa znaczeniu.

W stosowaniu tej zasady w naszym życiu dzisiejszym i przyszłym, w budowie Polski stojącej w swej sile moralnej i fizycznej na poziomie wielkich potęg Europy, znajdujemy kontynuację wielkiego dzieła Józefa Piłsudskiego — wielkiej i potężnej Polski.

Spuścizny tej po Komendancie pod groźą dziejowej odpowiedzialności nie wolno nam zmarnować, — siły dla wykonania obowiązków, jakie na nas leżą dzisiaj, znaleźć musimy i — znaleźć musimy.

Rektorzy szkół akademickich u Marszałka Śmigłego-Rydza.

Warszawa. 1. 6. (P. A. T.) W dniu 31 maja r. b. odbyły się w Ministerstwie W.R. i O.P. obrady rektorów państwowych szkół akademickich.

W tym samym dniu pp. rektorzy zostali przyjęci przez p. Marszałka Śmigłego-Rydza w obecności p. ministra W.R. i O.P. prof. dr. Wojciecha Świętosławskiego oraz p. podsekretarza stanu prof. dr. Józefa Ujejskiego. P. Marszałek wyraził życzenie, ażeby pp. rektorzy poinformowali go o obecnych warunkach pracy w szkołach akademickich oraz o nastrojach i prądach panujących wśród młodzieży.

P. rektor Uniw. Jagiellońskiego prof. Wł. Szafer, zabrawszy głos w imieniu wszystkich rektorów, zobrazował krótko całość niedomagań życia akademickiego, podkreślając, że z jednej strony ciężkie położenie materialne młodzieży i bezrobocie absolwentów, z drugiej zaś nikłość środków finansowych, lożonych na rozwój szkolnictwa, wywołują w znacznej mierze tę sytuację, która budzi żywy niepokój całego społeczeństwa. W związku z projektem nowelizacji ustawy o szkołach akademickich p. rektor Szafer wyraził przekonanie, że nowelizacja ta przyniesie niewątpliwie odprę-

żenie pod względem moralnym. Poza tym p. rektor i inni podawali charakterystykę nastrojów panujących wśród młodzieży.

P. Marszałek, reasumując wyniki przeprowadzonej dyskusji, dał wyraz nadziei, że przy wspólnym wysiłku czynników rządzących i władz akademickich uda się wnieść uspokojenie i wejść na drogę ogólnej poprawy warunków pracy i życia w szkołach akademickich. P. Marszałek mocno podkreślił znaczenie nauki dla rozwoju państwa i jego obronności, zaznaczając, że coraz ściślej zespolenie pracy naukowej z pracą nad doskonaleniem form życia państwowego leży mu bardzo na sercu.

HURAGAN NAD BAŁTYKIEM

Puck. 1. 6. (PAT.) Huraganowa wichura jaka przeszła nad wybrzeżem polskim i Bałtykiem w porывach swych dochodziła do 10 stopni skali Beauforta, czyli 25 mtr. na sek. Obecnie nastąpiła zmiana kierunku wiatru na północy i nasilenie nawałnicy zmalało. Temperatura znacznie spadła. Na Helu dochodzi do +14 st.

ny przez swą dziką soldateskę, przez najgorszy w świecie parlamentaryzm, przez nieudolną monarchię. Jest zdeprawowany i dziki.

Dla tego to już dzisiaj jako rezultaty 10-miesięcznej wojny mamy: zniszczenie domów, miast i wsi; zniszczenie albo unieruchomienie warszta-

tów przemysłowych, fabryk; zahamowanie produkcji rolnej. Zaś każdy następny miesiąc wojny to już prawdziwe podważanie fundamentów bytu Hiszpanii.

Zaś świat nie ma czasu, nie ma chęci i może też... odwagi w sprawę tę się wtrącać.

A. L.

Min. Świętosławski jedzie do Budapesztu.

Warszawa. 1. 6. (PAT.) W dniu 2 czerwca r. b. wyjeżdża do Budapesztu p. minister W. R. i O. P. prof. Świętosławski. Panu ministrowi towarzyszyć będą w podróży dyr. dep. Polak, naczelnik wydziału B. Kielski i asystent p. ministra inż. Tomassi.

To nie jest organ O. Z. N.

Warszawa. 1. 6. (PAT.) Wobec kolportowania pogłosek, jakoby powstałby dziennik „Wiadomości warszawskie” miał być organem Obozu Zjednoczenia Narodowego, Biuro propagandy O. Z. N. komunikuje, że wspomniane pismo nie pozostaje w żadnym związku z Obozem.

PROWOKACJA.

Mor. Ostrawa. 1. 6. (PAT.) Wiecej ludności polskiej w Bystrzycy na Śląsku cieszyńskim nie doszedł do skutku. Wobec prowokacji, obecny na wiecu komisarz policji rozwiązał wiec.

Poseł dr. Wolf wniósł przeciwko prowokatorom skargę sądową, w której domaga się ukarania winnych i wynagrodzenia powstałych z tego tytułów kosztów.

KONGRES SJONISTÓW.

Zurych. 1. 6. (PAT.) Egzekutywa światowego Związku sjonistycznego postanowiła zwołać tegoroczny kongres sjonistyczny na dzień 3 sierpnia do Zurychu.

KONGRES ANTYKOMUNISTYCZNY.

Genewa. 1. 6. (PAT.) Odbył się tu 11 kongres Związku międzynarodowego przeciw trzeciej międzynarodowce. Na kongresie reprezentowanych było 16 narodów. Złożono sprawozdania o ruchu komunistycznym w rozmaitych krajach. Na porządku dziennym było zagadnienie komunizmu w dziedzinie intelektualnej.

NOWY LEADER KONSERWATYWISTÓW.

Londyn. 1. 6. (PAT.) Na odbytym wczoraj zgromadzeniu partii konserwatystów, wybrany został jednogłośnie Neville Chamberlain na przewodcę stronnictwa.

NIESAMOWITY WYBRYK NATURY.

Sofia. 1. 6. (PAT.) Agencja Havasa donosi z Sofii, że w jednej z tamtejszych klinik wydarzył się niezwykły wypadek z dziedziny teratologii.

Pewien wieśniak z okolic Sofii poddał się w tej klinice operacji wycięcia ogromnego guza z brzucha. Chirurg dr. Temelioff skonstatował, że w guzie tym znajdował się lekko uformowany płód wagi 6 kg., w którym różnic można było poszczególne członki i zarys głowy, otoczonej błoną. Płód posiadał zaczątki organów wewnętrznych i całą siecią naczyń krwionośnych połączony był z organizmem wieśniaka.

Operacja powiodła się i wieśniak niezadługo będzie mógł powrócić do swej rodziny, posiada on bowiem żonę i pięcioro dzieci.

Zawody balonowe.

Toruń. 1. 6. (PAT.) Onegdaj o g. 18 wystartowały z Torunia balony biorące udział w IX. krajowych zawodach o puchar im. plk. Wankowicza. Balony startowały w odstępach 2 minut. Pierwszy odleciał balon „Lwów“ z załogą: pilot p. Pietraszewski, pomocnik p. Twarkowski. Wszystkie balony obrały kierunek północny, lecąc w kierunku na Grudziądz. Warunkiem zbycia pierwszego miejsca jest przebycie najdłuższej trasy, jednakowoż w granicach państwa.

PRZENIESIENIE ZIEMI ZE LWOWA DO PIEKAR NA ŚLĄSKU.

Dnia 4 bm. o godz. 18-tej z pod ratusek we Lwowie wyrusza patrol wraz z pobraną ziemią z Termopil Polskich z Zadwórzem i z mogiły Nieznanego Żołnierza we Lwowie.

Ziemię tę Zarząd m. Lwowa przeznaczył na uroczystość poświęcenia Kopca Wyzwolenia w Piekarach Śląskich. Urna z ziemią wręczona zostanie w dniu 14 bm. przez prezydenta m. Lwowa dr. Ostrowskiego patrolowi Związku Powstańców Śląskich Grupy Lwów, a następnie przeniesiona w stanie pieszo ze Lwowa do Piekar na Śląsku.

ADAPTACJA TERENU TARGÓW WSCHODNICH

Przed kilku dniami zwiedziła teren Targów Wschodnich specjalna Komisja Izby przemysłowo-handlowej, która podała szczegółowej rewizji stan wszystkich pawilonów i obiektów targowych. Cały szereg pawilonów zostanie odnowiony, a ponadto przewidziana jest budowa 2 nowych, a to pawilonu Monopoli Tytoniowego i pawilonu Monopoli Spirytusowego.

Pawilony te swym stylem przystosowane będą do ogólnego planu rekonstrukcyjnego, jaki sobie Międzynarodowe Targi Wschodnie wytknęły w przebudowie budynków targowych na całym terenie. Należy zątem oczekiwać, że i tego roku oblicze zewnętrzne terenu Targów Wschodnich nieco się zmieni, że przybędzie sporo metrażu wystawowego, że wzbogacony będzie moment dekoratywno-świetlny.

Prace nad rekonstrukcją pawilonów Targów Wschodnich rozpoczyna się w dniach najbliższych i prowadzone będą przez czynniki miejscowe.

BOMBARDOWANIE BARCELONY.

Barcelona. 1. 6. (PAT.) Radio Barcelona ogłasza, iż w wyniku ostatniego bombardowania miasta 79 osób zostało zabitych a 144 rannych.

Sprawa uregulowania finansów komunalnych.

Warszawa. 1. 6. (PAT.) Wczoraj obradowała Sejmowa Komisja skarbo wa kontynuując rozpoczęte przed paroma dniami prace nad rozpatrzeniem projektu noweli do dekretu o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych. Referent projektu tej noweli pos. Boładz referował zaproponowane przez siebie poprawki. Referent wypowiedział się przede wszystkim przeciwko podatkowi od placów budowlanych i wprowadził rozdział wpływów z 15 proc. udziału samorządów w państwowym podatku dochodowym.

Interesująca szeroki ogół sprawa rozszerzenia na teren całego państwa pra-

wa pobierania na rzecz samorządów miejskich dodatków do państwowego podatku dochodowego w referacie pos. Boładzia nie została poruszona, natomiast poprawkę taką wniósł burmistrz m. Tarnopola pos. Widacki. Po omówieniu przez referenta zaproponowanych poprawek w związku z poprawką pos. Widackiego na wniosek pos. Hołyńskiego jako referenta budżetu Ministerstwa skarbu, komisja postanowiła zaprosić p. wicepremiera i ministra skarbu Kwiatkowskiego dla wysłuchania jego opinii. Pan Wicepremier zaproszenie przyjął i wobec tego dalsze obrady komisji zostały odroczone do dziś.

Niemcy wycofują się z komitetu nieinterwencji.

Berlin. 1. 6. (PAT.) Niemieckie Biuro informacyjne donosi, że przedstawiciel Rzeszy niemieckiej w Komitecie nieinterwencji otrzymał polecenie zakomunikowania przewodniczącemu komitetu oficjalnie stwierdzonego faktu zbrodniczego napadu w Ibiza. Poza tym przedstawiciel niemiecki ma podać do wiadomości przewodniczącego komitetu następującą decyzję rządu Rzeszy: Rząd Rzeszy nie będzie brał udziału w akcji kontroli i w obradach

Komitetu nieinterwencji, dopóki nie otrzyma pewnych gwarancji przeciwko powtarzaniu się tego rodzaju faktów. Rząd Rzeszy zastrzega sobie oczywiście możliwość zadecydowania o zarządzeniach, jakie wyda w odpowiedzi. Poza tym na czas trwania tego stanu rzeczy niemieckie okręty wojenne otrzymają rozkaz strzelania do wszystkich samolotów i okrętów wojennych rządu hiszpańskiego, któreby się do nich zbliżyły.

Wykonano prawo odwetu.

Berlin. 1. 6. (PAT.) Ogłoszono urzędowo, że wczoraj rano rozpoczęły jednostki wojennej floty niemieckiej, stacjonowane u wybrzeży hiszpańskich bombardowanie portu w Almerii, jako odwet za bombardowanie przez lotników walenckich pancernika „Deutschland“. Równocześnie urzędowo podano do wiadomości, że szereg jednostek floty niemieckiej, stacjonujących na morzu Północnym na wybrzeżach niemieckich wysłano do pomocy statkom niemieckim.

Obecnie znajduje się na wodach hiszpańskich dwa pancerniki niemieckie „Deutschland“ i „Admiral Scheer“ oraz cztery torpedowce niemieckie.

Niemieckie Biuro informacyjne donosi: Na wody hiszpańskie, dla wzmocnienia niemieckich sił morskich zostały wysłane dalsze jednostki floty wojennej.

Berlin. 1. 6. (PAT.) Niemieckie Biuro informacyjne donosi oficjalnie: Jako odwet za występny napad czerwono-

nych samolotów bombowych na stojący na kotwicy pancernik „Deutschland“ wczoraj w godzinach porannych niemieckie siły morskie bombardowały fortyfikacje Portu Almeria.

Po zniszczeniu urządzeń portowych i stanowisk czerwonych baterii, akcja odwetowa została przerwana i zakończona.

USPOKAJAJĄCY KOMUNIKAT.

Berlin. 1. 6. (PAT.) Jak wynika z komunikatu urzędowego niemieckiego Biura informacyjnego po zbombardowaniu fortyfikacji portu wojennego w Almerii, Berlin akcją swą odwetuwą uważa za zamkniętą. Fakt ten podkreślają tu zresztą dobitnie ze strony półurzędowej, dodając, że krok ten był koniecznym celem ustrzeżenia się na przyszłość przed gorszymi prowokacjami. O decyzji swej rząd Rzeszy zawiadomił londyński Komitet nieinterwencji, zaopatrując notę swą obszerną motywacją. Wysyłkę dalszych

okrętów wojennych na wody hiszpańskie uzasadniają tu względami bezpieczeństwa na przyszłość.

OFIARY BOMBARDOWANIA ALMERII.

Walencja. 1. 6. (PAT.) Gubernator cywilny Almerii zawiadomił ministra obrony narodowej, że ofiarami wczorajszego bombardowania padło 19 zabitych i 55 rannych. Ogień artylerii zniszczył całkowicie 39 domów. Poza tym wiele domów jest uszkodzonych. Miasto było ostrzeliwane pociskami o kalibrze 205 mm. Kontrtorpedowiec angielski, pełniący służbę kontrolną na tym odcinku wybrzeża, obserwował bombardowanie miasta przez eskadrę niemiecką.

Bilans Pomocy Zimowej.

Warszawa. 1. 6. (PAT.) W dniu 31 b. m. w Ministerstwie Opieki społecznej odbyło się posiedzenie Naczelnego Wydziału Wykonawczego Ogólnopolskiego Komitetu Pomocy Zimowej pod przewodnictwem min. M. Zyndram-Kościalkowskiego i przy udziale Pani Marszałkowej Piłsudskiej, przewodniczącej Komisji rewizyjnej. Zgajając obrady, min. Kościalkowski wygłosił przemówienie sprawozdawcze.

Na całą akcję Pomocy zimowej zebrano w gotówce i naturaliach złotych 32.700.000 bez uwzględnienia udziału państwa. Akcja pomocy w Polsce miała charakter bezwzględnie powszechny. Jedynym kryterium w udzielaniu pomocy bezrobotnym była istotna potrzeba.

Przy tej okazji z satysfakcją podkreślić muszę — mówił p. minister — zdumiewającą solidarność i ofiarności rzesz pracujących. Mogłbym przytoczyć nie jeden przykład, jak to w szeregu miejscowości pracownicy, na których ofiary wcale nie liczone, zebrali w rezultacie więcej, aniżeli inne sfery, które swój udział w akcji zadeklarowały.

Raz jeszcze zabiorę w sprawie prowadzonej akcji głos, gdy po zakończeniu jej bilansu oraz sporządzeniu pisemnego sprawozdania będziemy mogli przystąpić do rozwiązania ogólnopolskiego Komitetu Pomocy Zimowej.

Po szczegółowym sprawozdaniu organizacyjnym, uchwalono m. in., iż całkowita likwidacja akcji Pomocy zimowej nastąpi 15 czerwca r. b. Naczelny wydział i poszczególne komórki organizacyjne będą działały nieprzerwanie, a to dla opracowania ostatecznego sprawozdania oraz opracowania zasad akcji na przyszłość.

B. W. LEWICKI.

WĘDRÓWKA PO KINOTEATRACH.

Po wszystkich doświadczeniach w dziedzinie kinowego, po wszystkich narzekaniach na nasze sprawy kinowe budzi się nagle przekorna myśl: chwalimy film polski. Jako umowną podstawę wybieramy sobie wyświetlany niedawno we Lwowie obraz p. t. „Dyplomatyczna żona“. Wysuwają się wszakże wątpliwości, czy wybór jest właściwy. Wiele danych wskazywałoby na pustkę, która się wokół filmu tego tworzyła. Są takie filmy nijakie. Trudno w nich coś konkretnego przyjąć, ale też trudno zająć się czymś bardziej i co w nich pochwalić. Takim właśnie filmem bez sexapelu okazała się ta „Dyplomatyczna żona“. Nie wzbudziła żadnego zainteresowania i dlatego można przypuszczać, że nie do końca dobrze wprowadziła nas w sprawę pochwały polskiego filmu. Rzekliśmy sobie: zganić łatwo, ale lepiej choć trudniej jest pochwalić. Gdzieś przecież istnieją nawet w wyszydzanym przez wszystkich z wyjątkiem referentów reklamowych filmach polskich źródła optymizmu i zadowolenia. Otóż to właśnie uderzało w „Dyplomatyczną żonę“, że nie potrafiła wzruszyć ani zająć głębiej, choć te i owe fragmenty podobały się powszechnie. W filmie tym za dużo było rutyny, za mało serca. Scenariusze wypiekane jak pod sztaampą przez t. zw. fachowych scenarzystów — rutyniarzy są plagą samodzielności filmowej. Ma-

larz, poeta, muzyk brzdąkają i bawią się sobie swobodnie jak im się żywnie podoba. Przy narodzinach pierwszej wizji utworu kinowego sterceć musi rutynista — fachowiec. Zato tam, gdzie trzeba koniecznie szkoły, rutyny pewnej i określonej umiejętności — przy samej realizacji filmu kwintnie niczem niewytłumaczone amatorsztwo. Miałem niedawno okazję widzieć nowy film polski p. t. „Wisła“. Kompozycja tego utworu wymownie świadczyła o tem, że autorem jego przy dużym talencie i oryginalnym potraktowaniu tematu brakło tego, co moglibyśmy nazwać szkolarską rutyną. Nawróć rutyna bez talentu nie potrafi również stworzyć dobrego filmu. Przykład: wyświetlane niedawno „30 karatów szczęścia“. Mimo widocznych wysiłków utrzymania formy przez Dymuszę, odtwórcę głównej roli, trudno nawet wyobrazić sobie coś bardziej nudnego i nieskładnego. Podobnie ma się sprawa z nieudanym obrazem z folkloru żydowskiego „Weseli biedacy“. Film ten miał ambicje dorównania przepięknemu i pełnego poezji obrazowi „Judel gra na skrzypkach“. Siły realizatora nie sprostały ambicjom. Film polski — powtarzać to trzeba uparcie — nawet w obecnej swojej fazie rozwoju posiada bardzo szerokie możliwości. Modlić się tylko wypadnie o więcej metodyczności dla realizatorów, o więcej swobody nie-

skrepowanej dla scenarzystów. Pewne zjawiska wskazują na tworzenie się w Polsce dobrego stylu filmowego. Reportaże krótkometrażowe: Urbanowicza-Lipińskiego o Wilnie i Cękalskiego-Wohla o Londynie mówią o dosko nałej formie polskiego kinowego stylu opisowego. W sposób trudny osiągamy to, co za granicą jest rzeczą zrozumielią samą przez się. Uczy się dopiero polska kinematografia przemawiania nienagannym językiem ekranu. Ciekawe, że naprzód wyszkoliła sobie formy opisowe i nastrojowe nie domagając jeszcze silnie w partiach psychologicznych. Dowodem takiego układu sił był wyświetlany przez długi czas w Casino obraz Gantkowskiego „Plomienne serca“. Ten film pozyskał sobie wiele pochwał. Co w nim się podobało: brawura, tężyzna, koniki szkoły podchorążych i wogóle życia armii. Co wzruszyło ludzi najbardziej: śmierć kapitana Śmigielskiego, który w agonii widzi rękę Komendanta Piłsudskiego przymykającą jego wierne żołnierskie oczy. Co minęło bez wrażeń nieledwie: wątek romansowy, prawie zupełnie niedostrzegalny. Psychologizmu filmowego mimo kilku udałych już prób to się w Polsce organizować nie umie. Rzecz dziwna: polski aktor filmowy zdradza dużą barzdzo klasę teatru na ekranie. Polski realizator filmowy w większości wypadków nie umie aktora tego wkomponować w dwuwymiarową ramę rozświetlonego ekranu. Pod tym względem wiele jeszcze trzeba uczyć się od zagranicy. Jako przykład weźmy niemiecki

film Hartla o temacie polskim: „Ku wolności“. Klasa tego utworu jest poprawna ale średnia. Akcja psychologiczna jest zwarta i związana ściśle z historycznym tłem utworu. Zaden z elementów treści nie jest wypierany przez drugi. Film posiada na równi zalety dobrze skonstruowanego romansu, jakoteż relacji historycznej. Kinowa kompozycja anegdoty, kinowy układ dialogów — oto tajemnica poprawności, więcej nawet: tajemnic wielu filmów zagranicznych. Artystycy tej na imię: kinowa racja estetyczna. Musi ją artysta mieć we krwi, ale też musi się czegoś z jej zakresu nauczyć. Nie napróżno tworzenie filmowe nosi nazwę: inżynierstwa artystycznego.

Dowodem tego, jak delecce sztuka filmowa ceni poczyna swoje — młode zresztą — tradycje, jest seria wznoszenia filmów z przed 8—6 lat. Przewinęły się przez ekrany Lwowa: „Parada miłości“ i „Marocco“. Zapowiedziano już wznowienie szeregu innych — głośnych przed laty filmów. Artystyzm filmowy krzepnie w sobie i nabiera wyrazu trwałego. Skończyło się nowinkatorstwo formalne. Nie obawiamy się już w większości wypadku, że film z przed lat wyda się nam cudaczny lub śmieszny. To tylko nas po części dziwi, że my sami innymi jakimisi oczyma patrzymy na minioną rzeczywistość filmową. Niby nic się na horyzoncie kina nie zmieniło, a przecież innych już wzruszeń oczekujemy od srebrnej wizji ekranu.

(Dok. nast.)

